

**सेवारत सैनिकांच्या व त्यांच्या कुटुंबियांच्या प्रश्नांचा/
अडचणींचा पाठपुरावा करून त्या सोडविण्याबाबत**

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग,

परिपत्रक क्रमांक : मासैक-२००७/३२३/(प्र.क्र.३५/०७)/२८,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

दिनांक : २९ मार्च, २००७.

वाचा :

- १) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.संकीर्ण-१०९७/२४३८/प्र.क्र.१३४(९७)/२८, दि. २४/९/१९९७,
- २) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.संकीर्ण-१०९९/३१३६/प्र.क्र.२७२(९९)/२८, दि. २६/११/१९९९,
- ३) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.कैसेबे-१०९९/२९८१/प्र.क्र.२६५(९९)/२८, दि. १५/१/२०००,
- ४) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.संकीर्ण-२००१/१८११/प्र.क्र.१९४(२००१)/२८, दि. २७/९/२००१,
- ५) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.संकीर्ण-२००२/मुम्स-१७/प्र.क्र.६/२८, दि. २७/२/२००२,
- ६) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.मासैक-२००३/४/केंद्र/प्र.क्र.१७५(०३)/२८, दि. १८/८/२००३,
- ७) शासन परिपत्रक, सा.प्र.वि.क्र.संकीर्ण-२००५/१८४५/(प्र.क्र.३२८/०५)/२८, दि. ७/०३/२००६.

परिपत्रक

आपणास विदितच आहे की, सेवारत सैनिक आपल्या घरापासून दूर राहून सीमेचे संरक्षण करत असतात. अशा वेळी त्यांच्या कुटुंबियांना कौटुंबिक तथा जमिनीबाबतच्या असामाजिक तत्वांकडून केल्या जाणाऱ्या छळवणूकीसारख्या अनेक प्रकारच्या समस्यांना सामोरे जावे लागते. सेवारत सैनिकांना त्यांच्या कुटुंबासमवेत राहण्यासाठी अल्प अवधीची सुटी मिळत असते व त्या अल्पकाळात अशा समस्यांची तड लावणे व शासकीय कार्यालयांत जाऊन पाठपुरावा करणे, ही कामे त्याला पार पाडावयाची असतात. अशा वेळी जिल्हाधिकारी व पोलीस अधीक्षक यांच्याकडून आवश्यक ते सहकार्य मिळाल्याशिवाय सेवारत सैनिकांच्या तक्रारींचे निवारण होऊ शकणार नाही आणि सैनिकांचे मनोबल अशा प्रकारांमुळे खच्ची झाल्यास त्यांच्या कर्तव्य पालनात कसूर होण्याची शक्यता नाकारता येणार नाही. सेवारत सैनिकांच्या वरील प्रकारच्या वैयक्तिक तक्रारींचा नियमितपणे आढावा घेऊन त्यांचे प्राधान्यपूर्वक निवारण करण्याच्या आवश्यकतेकडे केंद्र शासनानेही लक्ष वेधले आहे.

२. राज्यात संचालक, सैनिक कल्याण विभाग, महाराष्ट्र राज्य यांच्या नियंत्रणाखाली प्रत्येक जिल्हासाठी सैनिक कल्याण विभागाची कार्यालये कार्यरत आहेत. त्याशिवाय जिल्हा व तालुका स्तरावर जिल्ह्याचे पालकमंत्री व संपर्कमंत्री यांच्या शिफारशीनुसार स्थापन होणाऱ्या शासकीय व अशासकीय सदस्यांचा समावेश असलेल्या अशासकीय समित्या देखील नेमण्याचे धोरण शासनाने यापूर्वीच स्वीकारलेले आहे.

३. तेव्हा संचालक, सैनिक कल्याण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे तसेच सर्व जिल्हातील जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी आणि जिल्हा स्तरावरील व तालुका स्तरावरील समित्यांचे अध्यक्ष आणि सर्व जिल्हाधिकारी यांना अशा सूचना देण्यात येत आहेत की, सेवारत सैनिकांच्या वरील प्रकारच्या तक्रारींचा त्यांच्या प्रत्येक

बैठकीत नियमितपणे आढावा घेण्यात यावा आणि त्यांचे प्राधान्यपूर्वक निवारण होईल याकडे विशेष लक्ष पुरविण्यात यावे. तसेच संचालक सैनिक कल्याण विभाग, महाराष्ट्र राज्य, पुणे आणि जिल्हाधिकारी यांनी अशा तक्रारीच्या परिणामकारक व्यवस्थापन/ नियंत्रणाकरिता त्यांच्या कार्यालयात आवश्यक त्या नोंदवव्या ठेवून अशा प्रकरणांचा नियमितपणे पाठपुरावा करावा व त्यांचे निवारण विनाविलंब होईल याकडे विशेष लक्ष पुरवावे.

४. सर्व संबंधितांना अशाही सूचना देण्यात येत आहेत की, सेवारत सैनिकांच्या सुटीच्या काळात त्यांच्या समस्या ज्या अधिकाऱ्यांकडे मांडण्यात येतील त्या अधिकाऱ्याने त्या समस्यांकडे प्राधान्यपूर्वक लक्ष पुरवून त्यांचे निवारण करण्याचे जाणीवपूर्वक प्रयत्न करावेत.

५. हे शासन परिपत्रक विभागाच्या संकेत स्थळावर असून त्याचा सांकेतांक क्र.२००७०३२३११८३२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

रमेशचंद्र कानडे
प्रधान सचिव ,महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- राज्यपालांचे सचिव,
मुख्यमंत्र्यांचे सचिव,
उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
सर्व मंत्री /राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
* प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मूळ शाखा, मुंबई,
* प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
* प्रबंधक, लोकायुक्त व उप लोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
* सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
* आयुक्त, निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई ,
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी, (जिल्हास्तरांवरील समित्यांचे अध्यक्ष)
सर्व जिल्हा पोलीस अधीक्षक,
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
सर्व तहसिलदार (तालुकास्तरांवरील समित्यांचे अध्यक्ष)
सर्व पंचायत समित्यांचे गट विकास अधिकारी,
संचालक, सैनिक कल्याण विभाग, रायगड, राष्ट्रीय युद्ध स्मारकासमोर, सोलापूर मार्ग,
घोरपडी, पुणे -४११ ००१.
सर्व जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी,
सर्व मंत्रालयीन विभाग,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
निवड नस्ती,

* पत्राने.